

Universitetet i Bergen
e-post

Saksb.: Kjell Eivind Madsen
e-post: fmnokma@fylkesmannen.no
Tlf: 75531585
Vår ref: 2015/2843
Deres ref:
Vår dato: 23.01.2017
Deres dato: 10.01.2017
Arkivkode: 432.1

Dispensasjon for prøvetaking i Reingardsligrottene

Fylkesmannen viser til søknad mottatt 10.01.2017 og utdypende e-post mottatt 20.01.2017.

Vedtak

Universitetet i Bergen v/Stein-Erik Lauritzen gis dispensasjon for å prøveta (kjerneboring) 4 korroderte stalagmittmasser i de fredete grottene i Reingardslia. Vedtaket er gjort med hjemmel i punkt 3 i forskrift av 6. januar 1967 om fredning av grotter, Rana kommune, Nordland,

Vilkår for dispensasjonen:

- Prøvetakingen skal gjennomføres som beskrevet i søknaden
- Det skal ikke foretas større inngrep enn strengt nødvendig for uttak av de gitte prøver
- Tiltaket skal gjennomføres i 2017

Klagerett

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen er tre uker etter at dette vedtak er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom Fylkesmannen i Nordland.

Bakgrunn

Universitetet i Bergen (UiB) er tidligere gitt tillatelse til prøvetaking i de samme grottene, jf. brev av 08.05.2015. Det søkes nå om ytterligere fire prøver. Denne gangen gjelder det prøver av korroderte stalagmittmasser. Massene kjernebores med 30 eller 40 mm diameter og maksimalt 20 cm lengde. Det tas én prøve fra hver lokalitet. Prøvetakingen skjer i august 2017. Alle lokalitetene ligger i aktive grotteganger og vil således «vaskes» av vannmassene. Det vil bli lite synlige spor etter prøvetakinga.

Begrunnelse

Søknaden gjelder de fredede grottene Larshølet, Lapphøet, Olavsgrotta og Persgrotta, som nå er påvist å være sammenhengende i ett og samme grottesystem.

Kunnskapen knyttet til forvaltning av grotter er etter hvert blitt noe bedre. Et utkast til faggrunnlag for grotter med tanke på utvalgt naturtype er utarbeidet, men dette arbeidet er

foreløpig satt på vent. Fylkesmannen mener kunnskapen om grotter er god på et overordnet nivå, men mindre god knyttet til de enkelte lokalitetene. Føre-var-prinsippet tillegges derfor noe vekt. Grotter er sårbare naturfenomener som vanligvis har svært dårlig regenereringsevne etter skader og inngrep. Ethvert inngrep i en grotte må derfor oftest betraktes som permanent. Imidlertid er det ikke slik at ethvert inngrep påfører ubotelig skade. Selv ordinær ferdsel kan ha negativ innvirkning på grotter og miljøet i grotter, det er derfor viktig å sikre mot uvetting ferdsel. Søker har kompetanse til å gjennomføre prøvetaking på en så skånsom måte som mulig og til å vurdere både prøvetakingssted og metode for å sikre at det tas ut gode prøver uten å forstyrre grottemiljøet mer enn strengt nødvendig. Omfanget av prøvetaking ansees som lite. Aktive grotteganger er noe mer robuste da disse «vaskes» med jevne mellomrom og grottedannelsen er aktiv. Prøvetaking i slike områder vil dermed være mindre problematisk enn i fossile grotteganger.

For å kunne gi dispensasjon må tiltaket ikke være i strid med formålet med vernet og heller ikke kunne påvirke verneverdiene nevneverdig. Prøvetakingen kan gi betydelig ny kunnskap. Prøvetakingsmetoden som er beskrevet er skånsom og vil etter vår vurdering påvirke verneverdiene i svært liten grad. Vi viser ellers til dispensasjon av 08.05.2015 og ber om at rapport med prøvetakingssted avmerket leveres ved endt arbeid.

Med de vilkår som er satt vil prøvetaking ikke være negativt for verneverdiene. Fylkesmannen gir dermed dispensasjon som omsøkt.

Lovgrunnlag

Vernet av grotter i Rana kommune er noe av det eldste vernet vi har i Nordland.

I kongelig resolusjon av 23. oktober 1931 heter det «*I henhold til § 1 i lov om naturfredning av 25. juli 1910, jfr. Lov av 14. juli 1916, skal de grotter som ligger på statens grunn i Nord Rana almenning g.nr. 147 b.nr.1 i Nord-Rana herred være fredet mot beskadigelse av enhver art og mot at der borttas nogen som helst del av grottene eller hvad der måtte finnes av bergarter, metaller, planter, dyr eller dyrerester i eller ved grottene*». Dette ble fulgt opp i 1932 med kongelig resolusjon om vern av i alt 30 navngitte grotter på privat grunn. Både Helgelands skogforvaltning, Helgelands turistforening og gårdbruker Nils Ravnå var aktive i dette arbeidet, og bakgrunnen var stort uttak av blant annet dryppstein fra grottene. I 1967 ble vernet av de private grottene opphevet og et nytt grottevern ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 6. januar 1967. Fredningen gjelder følgende grotter på privat grunn: Hammernesgrotten og Risahullet på Hammernes, gnr 118, bnr 1; Larshullet, Lapphullet, Persgrotten og Olavsgrotten i felles utmark på Bjørnå, gnr 109, bnr 1 og 2; og Krystallgrotten på Malm av Malmhaug, gnr 40, bnr 2. Grottene er avmerket i naturbasen.

Forvaltningen av grottefredningen har siden 1983 ligget til Fylkesmannen i Nordland, jf. *forskrift om overføring av forvaltningsansvar for naturvernområder. Delegering av forvaltningsansvar til fylkesmannen* av 26. juni 1983. Dette gjelder både forskriften for fredningen av grotter på statens grunn (1931) og på privat grunn (1967). Flere av disse grottene er stengt med gitter og Rana kommune oppbevarer nøkler. Stengingen har bare delvis fungert da de har vært gjenstand for innbrudd og at de som har fått tilgang til grottene ikke alltid har vist nok respekt for vernet. I verneforskriften heter det at grottene er fredet mot beskadigelse av enhver art og mot at det borttas noen som helst del av grottene eller hva der måtte finnes av bergarter, mineraler, planter, dyr eller dyrerester i eller ved grottene.

Punkt 3 i verneforskriften viser til den generelle dispensasjonshjemmelen i naturvernloven. Denne ble endret ved lov om naturens mangfold (nml) i 2009. Det er altså nml. § 48 som er hjemmelsgrunnlaget for å eventuelt kunne innvilge dispensasjon: *«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Det kan også gjøres unntak dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig»*.

Naturmangfoldloven §§ 8-12 er brukt som retningslinjer for vår vurdering.

Med hilsen

Christian Brun-Jenssen (e.f.)
seksjonsleder

Kjell Eivind Madsen
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Rana kommune	Postboks 173	8601	MO i RANA
Statskog SF	Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS